

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

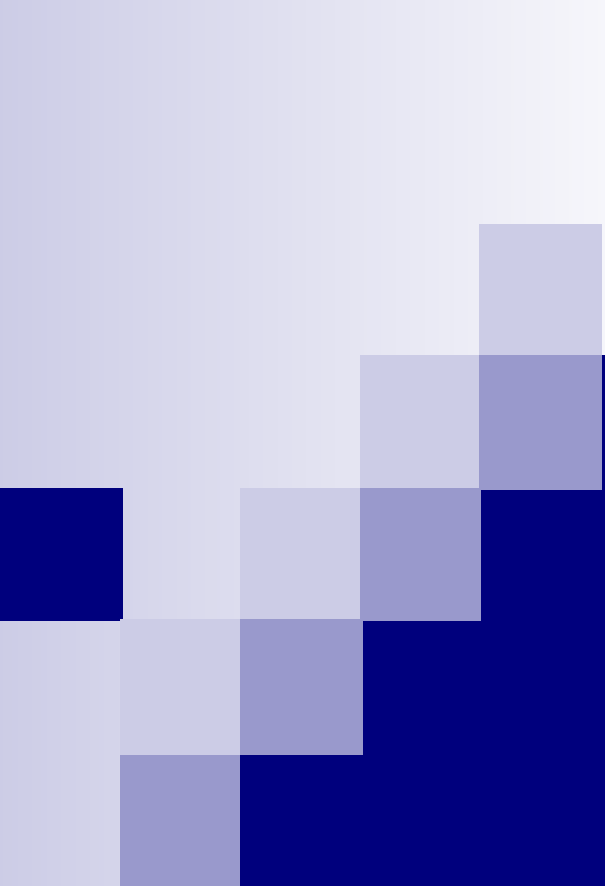
Лектор:
доктор юридичних наук,
професор
Кравцова Тетяна Миколаївна

Особливостями діяльності підрозділів ЮП Національної поліції є:

- специфічний об'єкт діяльності – дитина;
- спеціальний суб'єкт такої діяльності – підрозділи ювенальної превенції Національної поліції України;
- поєднання соціально-реабілітаційної та правоохоронної функції;
- пріоритет профілактичної роботи над управлінською, оперативно-розшуковою, кримінально-процесуальною та іншими видами діяльності підрозділів ювенальної превенції;
- визначений законодавством комплекс адміністративно-запобіжних заходів: загальнопрофілактичні заходи; поліцейські заходи; профілактичний облік дітей, схильних до вчинення правопорушень та ведення з ними індивідуальнопрофілактичної роботи.

Питання лекції

1. Форми діяльності підрозділів ювенальної превенції НП України
2. Методи діяльності підрозділів ювенальної превенції НП України
3. Інформаційне забезпечення підрозділів ювенальної превенції НП України

Форми діяльності підрозділів ювенальної превенції НП України

Питання 1

Форми управлінської діяльності

- Численні суб'єкти, що здійснюють правоохоронну діяльність реалізують свої функції за допомогою засобів управлінського впливу на певні об'єкти управління.
- Такий вплив через постійне ускладнення суспільних відносин не є однаковим, акти впливу відрізняються один від одного **за своїм зовнішнім виразом** та набуває ознак форм управлінської діяльності.

Поняття форми діяльності підрозділів ЮП

Форми діяльності підрозділів ЮП – це сукупність однорідних, конкретних дій поліцейських, які пов'язані зі створенням для дітей оптимальних умов:

- для вільного користування ними благами суспільства;
- для забезпечення особистих прав і свобод;
- для усунення факторів, що приводять до порушення прав та свобод чи ускладнюють їх реалізацію.

Форми діяльності ЮП поділяють за правовими наслідками на:

- **Правові** - пов'язані з установленням або застосуванням норм права, застосування такої форми завжди має юридичні наслідки;
- **Неправові (організаційні)** - проведення організаційних заходів і здійснення матеріально технічних операцій чи інших управлінських дій, безпосередньо не пов'язаних з прийняттям юридичних актів управління.

Форми діяльності ЮП поділяють за зовнішнім виразом на:

- **Письмова форма** є основною, вона використовується при вирішенні питань, що вимагають письмового оформлення дій Національної поліції.
- **Усна форма** застосовується при вирішенні питань оперативного характеру (віддання усних наказів, команд) та питань, вирішення яких досягається вербальними способами (проведення виховних бесід з дітьми та їх батьками; участь у нарадах, круглих столах; усні роз'яснення законодавства, усні опитування тощо).
- **Конклюдентна форма** проявляються у поведінці поліцейського через регулюючі жести, світлові та звукові сигнали та інше. (наприклад, увімкнений проблисковий маячок та спеціальний звуковий сигнал на поліцейському автомобілі, що супроводжує колону організованого перевезення дітей).

Форми діяльності ЮП поділяють за напрямком адміністративного впливу на:

- ***Внутрішні*** – направлені на організацію ювенального правоохоронного процесу як в Національній поліції в цілому, так і в територіальних органах зокрема.
- ***Зовнішні*** – практична реалізація повноважень у сфері охорони прав дітей, у тому числі виявлення фактів домашнього насильства, вчиненого дітьми і стосовно дітей, здійснення поліцейського піклування щодо дітей тощо.

За напрямком правоохоронного впливу виділяють:

- правоохоронну діяльність загальної форми
- правоохоронну діяльність спеціальної форми
- правоохоронну діяльність індивідуальної форми

Правоохоронна діяльність ЮП загальної форми

Правоохоронна діяльність загальної форми

направлена на невизначене коло дітей, мета якої охопити всі права та законні інтереси дітей, не допустити виникнення **загальних причин** девіантної поведінки.

Спеціальна форма правоохоронної діяльності підрозділів ЮП

Правоохоронна діяльність спеціальної форми

спрямовує правоохоронний вплив на дитину чи групу дітей, а також осіб із соціокультурного простору дитини, чий вплив обумовлює ризик порушення прав дітей або виникнення у них девіантної поведінки.

Мета - зменшення ризиків вчинення дитиною чи проти дитини конкретного правопорушення (наприклад, виявлення в середовищі дітей лідера з негативними (правопорушними) тенденціями, його профілактична нейтралізація адміністративно-правовими чи кримінально-правовими засобами);

Індивідуальна форма правоохоронної діяльності підрозділів ЮП

Правоохоронна діяльність індивідуальної форми полягає в адресній профілактиці задля недопущення правопорушень стосовно конкретної дитини.

Мета - подолання усунути фактори, що обумовлюють чи можуть обумовити вчинення правопорушення (наприклад, анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства).

Поділ форми діяльності ЮП за юридичним змістом

За юридичним змістом виділяють такі форми діяльності ЮП:

- правозастосовна;
- нормотворча;
- реєстраційно-облікова.

Правозастосовна форма діяльності підрозділів ЮП

Правозастосовна діяльність пов'язана з реалізацією правових норм, а також організацією та контролем за додержанням правових норм. Наприклад:

- винесення постанов про взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи;
- затримування і тримання не більше 8 годин у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей, які залишилися без нагляду, на період до передання їх батькам, законним представникам;
- винесення постанов про оголошення в розшук дитини тощо.

Нормотворча форма діяльності підрозділів ЮП

Нормотворча діяльність - діяльність з підготовки проектів нормативних актів, їх прийняття та видання з метою впорядкування діяльності щодо охорони прав дітей. Пов'язана з правовим регулюванням ювенальних правоохоронних відносин.

Інструкція – це відомчий нормативний акт, який регулює порядок застосування законодавчих норм під час виконання повноважень та завдань підрозділами ювенальної превенції Національної поліції.

Реєстраційно-облікова форма діяльності підрозділів ЮП

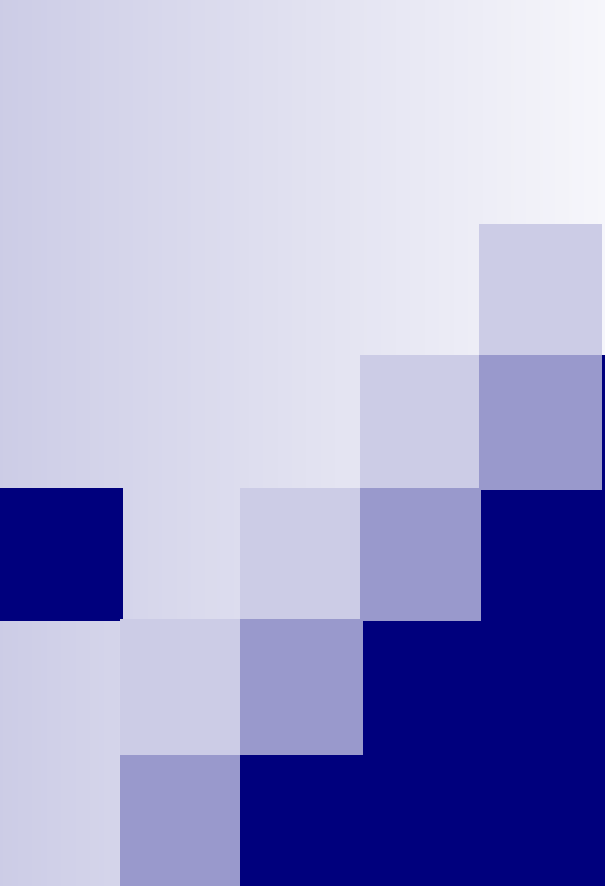
Реєстраційно-облікова діяльність виражається у фіксації фактів, явищ, відомостей чи певних матеріальних об'єктів в сфері охорони прав дитини з метою їх державного обліку та контролю в результаті чого для об'єкта реєстрації настають певні юридичні наслідки.

Наприклад:

- ведення обліку дітей щодо яких здійснюється профілактична робота,
- реєстрація та ведення обліково-профілактичних справ дітей, взятих на профілактичний облік,
- введення (реєстрація) до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі відповідної інформації про випадки домашнього насильства.

За галузевим видом правового регулювання діяльність ЮП поділяється:

- адміністративно-правова;
- адміністративно-процесуальна;
- кримінально-процесуальна;
- цивільно-процесуальна (наприклад, участь поліції у заходах щодо примусового виконання рішень судів, пов'язаних з відбиранням дитини);
- оперативно-пошукова.

Методи діяльності підрозділів ювенальної превенції НП України

Питання 2

Поняття методів діяльності підрозділів ЮП

Методи - засоби, способи, прийоми, за допомогою яких здійснюється нормотворча, правоохоронна, правозастосовча та інші форми діяльності підрозділів ЮП.

Основні методи діяльності підрозділів ЮП

- Переконання
- Примус

Переконання як основний метод діяльності ЮП

Переконання полягає у застосуванні різноманітних виховних, роз'яснювальних і заохочувальних заходів серед дітей, а також осіб, які їх оточують.

Метою переконання є:

- формування правової свідомості у дитини, розуміння необхідності виконання вимог закону;
- стимулювання бажаної державі поведінки, виховання звички у дитини дотримуватись закону;
- профілактика правопорушень серед дітей та вплив на погано сформовану індивідуальну свідомість дітей-правопорушників.

Переконання як принцип діяльності органів і служб у справах дітей

Ст.2 Закону України “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”:

«Діяльність органів і служб у справах дітей та спеціальних установ і закладів соціального захисту для дітей здійснюється на принципах:

...

застосування переважно методів виховання і переконання, що передбачають вжиття примусових заходів лише після вичерпання всіх інших заходів впливу на поведінку дітей.»

Приклади реалізації методу переконання:

- проведення виховних бесід з учасниками виховного процесу, інформаційних виступів у колективах дітей та педагогів;
- внесення підприємствам, установам та організаціям незалежно від форм власності обов'язкових для розгляду подань про необхідність усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми тощо.
- використання візуальної наочної агітації, візуальної соціальної реклами, друкованих ЗМІ, інтернет-ресурси тощо.

Адміністративний примус

Адміністративно-правовий **метод примусового характеру** полягає в застосуванні до суб'єктів, які вчинили правопорушення у сфері ювенальних правовідносин, встановлених нормами права **заходів покарання та корекції правопорушної поведінки**, а також у спонуканні цих суб'єктів до діяльності, спрямованої на усунення шкоди, заподіяної такою поведінкою.

Види заходів адміністративного примусу, що використовуються ЮП

Метод адміністративного примусу, залежно від мети та способу забезпечення правової охорони, охоплює заходи, які можна розділити на декілька груп:

- превенції;
- припинення;
- адміністративно-процесуального забезпечення;
- адміністративної відповідальності.

Заходи превенції

Ст.31 Закону України «Про національну поліцію»:

- перевірка документів особи,
- опитування особи,
- поверхнева перевірка і огляд,
- зупинення транспортного засобу,
- вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території,
- обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю,
- проникнення до житла чи іншого володіння особи,
- перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ,
- застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису,
- поліцейське піклування

Заходи припинення

- фізичний вплив (сила);
- застосування спеціальних засобів;
- застосування вогнепальної зброї.

(ч.1 ст.42 Закону України «Про національну поліцію»)

з врахуванням обмежень такого застосування до малолітніх осіб та інших визначених ч.5 ст. 43 цього Закону категорій.

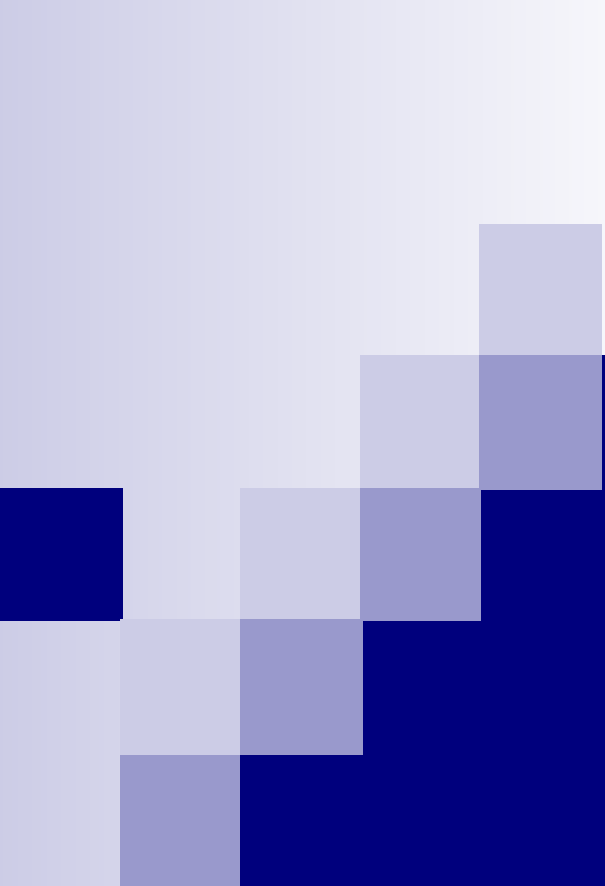
Заходи адміністративно-процесуального забезпечення

Заходи адміністративно-процесуального забезпечення є заходами, що забезпечують провадження в справах про адміністративні правопорушення:

- адміністративне затримання особи,
- особистий огляд,
- огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія,
- тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення осіб від керування транспортними засобами, морськими, річковими, малими, спортивними суднами або водними мотоциклами
- огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Заходи адміністративної відповідальності

- **адміністративно-юрисдикційні дії**, що полягають у складанні протоколів про адміністративні правопорушення щодо дітей, їх батьків, усиновителів, опікунів та піклувальників та розгляді справ про адміністративні правопорушення по визначених КУпАП складах адміністративних правопорушень;
- **спеціально-адміністративні заходи**, визначені Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»: винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдника; анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів.

Інформаційне забезпечення
підрозділів ювенальної превенції
НП України

Питання 3

Поняття інформаційного забезпечення органів Національної поліції

Інформаційне забезпечення органів Національної поліції – це комплекс методів, заходів та засобів різного характеру, які забезпечують створення та функціонування інформаційних технологій, а також їх ефективне використання для вирішення завдань.

Інформаційні підсистеми як складові інформаційного забезпечення призначені для збирання, накопичення, зберігання та обробки інформації з певних напрямів обліків і орієнтовані на використання в діяльності більшості правоохоронних структур

Єдина інформаційна система МВС

Органи МВС внаслідок своєї діяльності накопичують величезні бази даних:

- оперативно-довідкового призначення
- оперативно-розшукового призначення.

Відповідно в цих базах містяться відомості, які стосуються обліково-реєстраційних даних громадян, правопорушень і кримінальних подій, викрадених і вилучених речей, а також предметів антикваріату, власників транспортних засобів тощо.

Інформаційно-аналітична діяльність ЮП

Підрозділи ЮП в рамках інформаційно-аналітичної діяльності:

- формують реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;
- користуються реєстрами та базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади;
- здійснюють інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу;
- здійснюють інформаційну взаємодію з іншими органами державної влади України

Формування реєстрів та баз даних підрозділами ЮП

Підрозділи ЮП здійснюють:

- взяття на облік, наповнення та підтримання в актуальному стані баз даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС, стосовно дітей, щодо яких здійснюється профілактична робота
- наповнення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі

Використання підрозділами ЮП інформаційних ресурсів

Ч.1 ст. 27 Закону України “Про Національну поліцію”:

«Поліція **має безпосередній оперативний (у тому числі автоматизований) доступ** до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади за обов’язковим дотриманням Закону України "Про захист персональних даних".

Умови використання підрозділами ЮП персональних даних

Ч.3 ст.10 Закону України “Про захист персональних даних”:

“Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися **лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків.**

Ці працівники зобов'язані **не допускати розголошення** у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом.

Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом”.

Забезпечення підрозділами ЮП захисту персональних даних

Ч.1 ст.24 Закону України “Про захист персональних даних”:

«Володільці, розпорядники персональних даних та треті особи **зобов’язані забезпечити захист цих даних** від випадкових втрати або знищення, від незаконної обробки, у тому числі незаконного знищення чи доступу до персональних даних».

Відповідальність за протиправне використання інформаційних ресурсів

Ч.2 ст.28 Закону України “Про Національну поліцію”:

«Поліцейські та особи, які відповідно до цього Закону мають доступ до інформаційних ресурсів єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України та інших інформаційно-комунікаційних систем (інформаційних ресурсів), несуть **персональну дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність** за вчинені ними діяння, що призвели до порушень прав і свобод людини, пов’язаних з обробкою інформації».

Дякую за увагу!